

22. DE KARTERINGSGEBIEDEN VAN DE STICHTING VOOR BODEMKARTERING

The survey areas of the Soil Survey Institute

door/by

Ir G. G. L. Steur

Dit overzicht is een aanvulling op de soortgelijke opgaven, die in de voorgaande delen van Boor en Spade zijn verschenen. Het is bijgewerkt tot ultimo 1952 en geeft dus de stand van de karteringen per 1 Januari 1953 weer.

In het overzicht zijn slechts de karteringen opgenomen, waaraan gedurende 1952 is gewerkt of waarmede in 1953 zal worden begonnen. Voor een overzicht van de oudere, reeds afgewerkte karteringen wordt verwezen naar Boor en Spade IV, 1950, blz. 87-100.

De karteringsgebieden met een Z-nummer zijn uitgevoerd door de Afdeling Karteringen ten behoeve van Streek- en Uitbreidingsplannen. Deze afdeling, belast met alle speciale karteringsopdrachten – dikwijls samenhangende met vraagstukken van planologische aard – stond tot 1 November 1952 onder leiding van Dr Ir P. Buringh. Met ingang van die datum werden de werkzaamheden overgenomen door Dr Ir J. S. Veenenbos. Voor zover de opdrachten in het kader van de lopende grotere karteringen konden worden ingepast, werden zij uitgevoerd onder de dagelijkse leiding van de betreffende karteringsleiders.

Het kaartje (fig. 1) geeft de ligging van de karteringsgebieden aan. De nummers van het overzicht corresponderen met die van het kaartje.

A Provincie Groningen

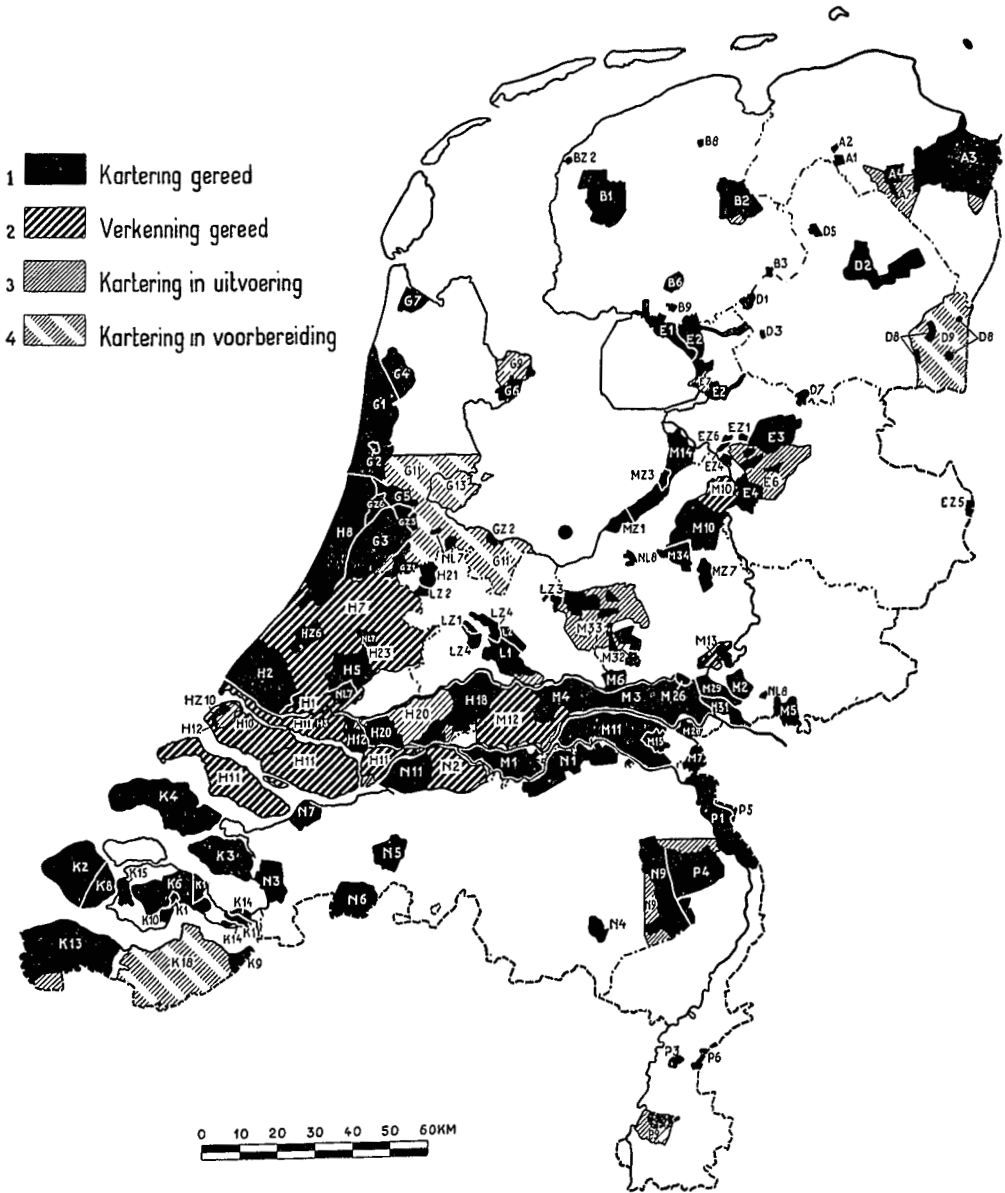
A3. *Het Oldambt*. De opname is gegonnen in 1949 onder leiding van Ir L. A. H. de Smet, aanvankelijk met het doel de oudere Dollardpolders en het Schiereiland van Winschoten te karteren. In 1951 zijn ook de jonge Dollardpolders in het onderzoek betrokken. De grootte van het karteringsgebied bedraagt ca 33.000 ha, waarvan ca 26.000 ha is opgenomen. Het veldwerk zal in de loop van 1953 worden afgesloten.

Ten behoeve van het bovenploegen van kalkrijke klei, waarvoor als gevolg van de bodemkartering veel belangstelling is ontstaan, werden in samenwerking met de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst een aantal detailkarteringen uitgevoerd.

A5. *Typebedrijven in Groningen*. Een detailopname van 14 typebedrijven in opdracht van de Afd. Grond- en Pachtzaken van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. De kartering staat onder leiding van Ir L. A. H. de Smet en geschiedt in samenwerking met de Consulente voor Grond- en Pachtzaken in de provincie Groningen. De rapporten van 13 bedrijven kwamen gereed. De kartering is afgesloten.

A7. *De Oude Veenkoloniën*. De kartering is in 1952 begonnen onder leiding van Ir L. A. H. de Smet. De oppervlakte bedraagt ca 10.000 ha, waarvan thans ca 700 in detail zijn opgenomen. De kartering is vooral van belang in verband met een mogelijke herontginning.

Fig. 1. Stand van de Bodemkartering per 1 Jan. 1953.
Soil Survey in the Netherlands, state on Jan. 1953.

1. *Survey finished*
 2. *General survey finished*

3. *Survey going on*
 4. *Newly planned survey*

B Provincie Friesland

- B1. *Het knipgrondengebied om Tjum.* De kartering is bedoeld als een studie van de knipgronden. Met ingang van 1 November 1952 is Ir J. Cnossen met de dagelijkse leiding belast. Dr Ir J. S. Veenbos behoudt de supervisie. Het gebied wordt afgerond op gehele kaartbladen van de Topografische Kaart. Van de gemeente Hennaarderadeel werd een bodemgeschiktheidskaart samengesteld. Van het gekarteerde gebied zal een interim rapport worden vervaardigd.
- B2. *De Friese Wouden.* De detailopname van dit gebied stond sinds 1948 onder leiding van Dr Ir J. S. Veenbos, die met ingang van 1 November 1952 de dagelijkse leiding heeft overgedragen aan Ir J. Cnossen. Er wordt een interim rapport samengesteld van het in 1951 gekarteerde gebied. De kartering wordt verder afgerond tot gehele kaartbladen van de Topografische Kaart. Er is thans 8270 ha gekarteerd.
- D.U.W.-objecten in Friesland.* In opdracht van de ontginningsmaatschappij De Drie Provinciën wordt een onderzoek ingesteld naar de bodemgesteldheid van een aantal objecten, die voor herontginning in D.U.W.-verband in aanmerking komen. Het werk staat onder leiding van Dr Ir J. S. Veenbos. De resultaten worden in interne rapporten vastgelegd. De volgende objecten zijn momenteel in het onderzoek betrokken:
- B6. *St Johannesga'ster Veenpolder.* Het veldwerk kwam gereed. Het rapport zal begin 1953 worden afgeleverd.
- B8. *Buitenveld-West.* Het rapport werd afgeleverd.
- B9. *Tjonger-Helomavaart en Wijckel.* Beide objecten kwamen gereed.
- B10. *Scheenekavel.* Opdracht is verleend tot een kartering van 530 ha. Het object zal in 1953 worden gekarteerd.
- B11. *Grachtkavel Slijkenburg.* Een oppervlakte van 23 ha kraggeland zal begin 1953 worden gekarteerd.
- B12. *Bakkeveen.* Een oppervlakte van 23 ha kraggeland zal begin 1953 worden gekarteerd.
- B13. *Haskerveenpolder II.* Er werd een opdracht verstrekt tot kartering van een drietal nieuwe objecten in de Haskerveenpolder. De kartering zal in 1953 worden uitgevoerd.
- BZ2. *Pietersbierum.* In opdracht van de Keuringsdienst Friesland van de N.A.K. werd een oriënterend onderzoek ingesteld naar een eventueel verband tussen aardappelmoeheid en bodemgesteldheid. Onder leiding van Dr Ir J. S. Veenbos werd ca 180 ha in detail gekarteerd. Er zijn aanwijzingen, dat grotere vochtigheid van het bodemprofiel samengaat met een geringere gevoeligheid voor besmetting.

D Provincie Drente

- D2. *Delen van de gemeente Rolde en Borger.* De opname stond tot Januari 1952 onder leiding van Ir H. C. de Roo. Na diens vertrek werden de objecten afgesloten onder leiding van Ir G. L. Steur. Rapport en kaarten worden thans afgewerkt. De resultaten worden niet gepubliceerd. Op verzoek van de Rijkslandbouwconsulent te Emmen werden een aantal madepercelen gekarteerd in verband met de verbetering van het madegrasland.

- D7. *Het Nolderveld, gem. Zuidwolde.* In opdracht van de D.U.W. werd eind 1951 een begin gemaakt met de kartering van het Nolderveld, groot ca 875 ha. De opname stond onder leiding van Ir H. C. de Roo en had tot doel een inventarisatie van de woeste en slecht ontgonnen gronden, in verband met plannen tot ontginning en herontginning. De resultaten zijn neergelegd in een intern rapport.
- D8. *Uitbreidingsplannen van de gemeente Emmen.* In opdracht van de gemeente wordt een gebied groot 1600 ha in overzicht gekarteerd onder leiding van Ir B. van Heuveln. Er is thans ca 650 ha opgenomen.

E Provincie Overijssel

- E2. *De Noordwesthoek van Overijssel.* Het veldwerk van deze kartering onder leiding van Ir J. C. F. M. Haans kwam gereed. Het interne rapport zal in de loop van 1953 worden afgeleverd.
- E3. *Omgeving Ommen-Dalfsen.* Het veldwerk van deze kartering onder leiding van Dr Ir J. Schelling werd afgesloten. Er wordt gewerkt aan de samenstelling van een intern rapport.
- E5. *Boskartering.* Zie onder NL8.
- E6. *Salland.* Onder leiding van Ir J. C. F. M. Haans werd een begin gemaakt met een gedetailleerde overzichtskartering in Salland. Het gebied sluit aan bij de karteringen Ommen-Dalfsen (E3) en Wijhe (E4). Er is thans ca 2000 ha gekarteerd. Er werd een detailkartering uitgevoerd van de proefboerderij te Heino.
- E7. *Vollenhove.* In opdracht van de Cultuurtechnische Dienst zal een kartering, groot ca 1500 ha, worden uitgevoerd in verband met de voorbereidingen voor een ruilverkaveling. De werkzaamheden zullen in het voorjaar 1953 beginnen en onder leiding staan van Ir J. C. F. M. Haans.
- EZ4-EZ6. *Delen van de gemeente Zwolle.* Voor de afdeling kleine karteringen werden door Dr Ir J. Schelling en Ir J. C. F. M. Haans twee aanvullende karteringen uitgevoerd in opdracht van de gemeente Zwolle. Het doel was de bepaling van de geschiktheid van enkele complexen voor de tuinbouw.

M Provincie Gelderland

- M9. *Geologische kartering van het Pleistoceen.* Zie onder NL6.
- M10. *De gemeente Epe en een deel van de gemeente Heerde.* De overzichtskartering van dit gebied onder leiding van Dr Ir W. J. van Liere kwam in 1948 gereed (zie Boor en Spade II, 1948, hfdst. II, 4). De resultaten werden gedeeltelijk gepubliceerd in het L.E.I.-rapport no 111. Aan het rapport zullen worden toegevoegd de resultaten van de verkenning van een deel van de gemeente Heerde. Het rapport zal vermoedelijk in 1954 gepubliceerd worden in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- M11. *Het Land van Maas en Waal.* Het veldwerk van deze overzichtskartering, groot ca 27.000 ha, onder leiding van Ir L. J. Pons kwam in 1950 gereed. Het rapport zal vermoedelijk in 1954 worden gepubliceerd in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- M14. *Het randgebied van de toekomstige Zuidoostpolder.* De gedetailleerde overzichtskartering van een strook langs het IJsselmeer tussen Harder-

wijk en Kampen onder leiding van Dr Ir W. J. van Liere kwam in 1950 gereed. Het onderzoek geschiedde in samenwerking met de Bodemkundige Afdeling van de Directie Wieringermeer, Noordoostpolderwerken, en de Afdeling Onderzoek van de Cultuurtechnische Dienst. De resultaten zullen gezamenlijk gepubliceerd worden.

- M29. *Het Polderdistrict Lijmers*. De overzichtskartering van dit poldergebied (met uitzondering van het Duivense Broek), groot ca 3250 ha, stond onder leiding van Ir L. J. Pons en werd uitgevoerd met het oog op een nieuw ontwateringsplan. De kartering kwam in 1951 gereed. Er wordt thans gewerkt aan de samenstelling van het interne rapport.
- M31. *De Spijkse of Panmerdense Overlaat*. Het veldwerk onder leiding van Ir L. J. Pons voor deze overzichtskartering, groot ca 4000 ha, is vrijwel gereed. De opname is gemaakt in verband met de afsluiting van de Spijkse Overlaat, een ontwateringsplan en eventuele andere cultuurtechnische werken. Het interne rapport zal in het voorjaar 1953 gereed komen.
- M33. *Midden Gelderse Vallei*. Een overzichtskartering van ca 27.000 ha ten behoeve van een vruchtbaarheidsonderzoek door het Rijkslandbouwproefstation te Groningen en het C.I.L.O. te Wageningen in samenwerking met de Afdeling Onderzoek van de Cultuurtechnische Dienst. De opname is in 1951 aangevangen onder leiding van Ir R. P. H. P. van der Schans. Er is thans 7400 ha gekarteerd. De opname zal in de komende jaren worden voortgezet.
- M35. *Kwelonderzoek in de Betuwe*. Onder leiding van Ir K. J. Hoeksema wordt een nader onderzoek ingesteld naar de oorzaak en de gevolgen van kwel.
- M36. *Voetbalveld Arnhem*. In opdracht van het Bestuur van de Vereniging Vitesse werd door Ir R. P. H. P. van der Schans een van de oefenterreinen gekarteerd.
- MZ4. *Delen van de gemeente Wijchen*. In opdracht van het gemeentebestuur werd een bodemkaart samengesteld uit de bestaande gegevens van de kartering van het Land van Maas en Waal door Ir L. J. Pons.

L Provincie Utrecht

- L1. *Omgeving van Werkhoven*. Detailkartering, oefen- en studieobject voor studenten. Algemene leiding Ir K. J. Hoeksema. Veldinstructies Ir A. Jongerius en Ir N. M. de Vos. In 1952 werd 1500 ha gekarteerd. Het verband tussen verdroging en profielbouw werd overtuigend aangetoond. De kartering wordt in 1953 voortgezet in de richting Wijk bij Duurstede.
- L2. *Omgeving van Zeist en de Bilt*. Overzichtskartering, oefen- en studieobject voor studenten, onder leiding van Ir K. J. Hoeksema. De opname is tijdelijk gestaakt.
- L3. *Het Kromme Rijngebied*. In opdracht van de Commissie Hydrologisch Onderzoek Kromme Rijngebied worden de bestaande karteringen L1 en L2 aangevuld, o.a. met diepere boringen in verband met infiltratie en grondverbetering. De commissie staat onder voorzitterschap van Prof. Ir F. Hellinga. De Stichting voor Bodemkartering is hier vertegenwoordigd door Ir K. J. Hoeksema.

- LZ4. *Delen van de gemeente Utrecht.* In opdracht van het gemeentebestuur werd door de afdeling kleine karteringen o.l.v. Dr Ir P. Buringh een kartering uitgevoerd met een oppervlakte van ruim 3100 ha. De gegevens zullen dienen bij de samenstelling van het uitbreidingsplan. Het interne rapport is bereids afgeleverd.

G Provincie Noord-Holland

- G1. *Noord-Kennemerland.* Een overzichtskartering van ca 14.500 ha onder leiding van Ir H. C. de Roo ten behoeve van het streekplan en de tuinbouw (zie Boor en Spade III, 1949, hfdst. 22). De resultaten zullen in de zomer van 1953 in druk verschijnen.
- G3. *De Haarlemmermeer.* Overzichtskartering van Ir J. C. F. M. Haans, aansluitend op de vroegere kartering van Ir den Engelse en Ir Dijkema. De resultaten zullen gepubliceerd worden.
- G4. *Het Geestmerambacht.* Een overzichtskartering van ca 6600 ha onder leiding van Ir P. du Burck ten behoeve van de tuinbouw en de bedrijfssanering. De kartering kwam in 1951 gereed. Het rapport is in bewerking.
- G6. *Venhuizen.* Een gedetailleerde overzichtskartering van ca 1700 ha ten behoeve van de tuinbouw onder leiding van Ir P. du Burck. Het veldwerk kwam geheel gereed. De afwerking van het rapport onderzond stagnatie. Er zal een intern rapport worden samengesteld.
- G7. *Breezand.* Een overzichtskartering onder leiding van Ir P. du Burck – tijdelijk waargenomen door Ir L. J. Pons – ter bepaling van de geschiktheid van de gronden voor de bloembollenteelt. Van het westelijk deel van de Anna-Paulownapolder resten thans nog ongeveer 200 ha. De kartering wordt in 1953 voortgezet in de Polder Koegras.
- G9. *De Polder Grootslag.* Een detailkartering van ongeveer 8000 ha ten behoeve van de tuinbouw. De verkenning is in 1952 begonnen onder leiding van Ir P. du Burck en tijdens diens ziekte voortgezet door Ir L. J. Pons. Het gebied is thans verkend en er is 300 ha in detail gekarteerd.
- G10. *Veenderij de Eendracht.* Onder leiding van Dr Ir P. Buringh is een kartering uitgevoerd in het herontgonnen deel van de Veenderij. Er is een intern rapport samengesteld.
- G11. *Verkenning van de Provincie Noord-Holland.* In opdracht van het Provinciaal Bestuur zal een verkenning van het nog niet gekarteerde gebied van de provincie worden uitgevoerd, speciaal ten behoeve van planologische werkzaamheden. De kartering zal onder leiding staan van Ir L. J. Pons. In 1953 zal begonnen worden met de opname in het zuidelijk deel van de provincie.
- G12. *De Binnendijkse Buitenveldse Polder.* In opdracht van de provinciale Stichting voor de Landbouw wordt een bodemkartering uitgevoerd van ca 400 ha. De opname staat onder leiding van Ir L. J. Pons. De kartering wordt in het eerste kwartaal 1953 voltooid.
- GZ6. *Delen van de gemeente Haarlem.* In opdracht van het gemeentebestuur werden enkele gebieden, hoofdzakelijk ten westen van de stad, gekarteerd. Het veldwerk stond onder leiding van Ir J. Bennema. Een intern rapport werd afgeleverd.
- GZ7. *Delen van de gemeente Alkmaar.* In opdracht van het gemeentebestuur

werd een gebied van ca 200 ha gekarteerd met het oog op de tuinbouwkundige mogelijkheden. De opname stond onder leiding van Dr Ir P. Buringh. Een intern rapport wordt in het voorjaar van 1953 afgeleverd.

H Provincie Zuid-Holland

- H7. *Zuid-Holland ten noorden van Nieuwe Maas en Hollandse IJssel*. Een verkenning van ca 100.000 ha onder leiding van Dr Ir W. J. van Liere. Rapport en kaart worden thans bewerkt.
- H8. *De Bloembollenstreek*. Een detail- en overzichtskartering van ca 15.000 ha langs de duinen tussen Haarlem en Leiden onder leiding van Dr Ir K. van der Meer. Het rapport werd in 1952 gepubliceerd in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- H9. Zie onder NL7.
- H11. *Zuid-Holland ten zuiden van Nieuwe Maas en Hollandse IJssel*. Een verkenning aanvankelijk onder leiding van Ir K. van der Meer, thans onder leiding van Ir J. van der Linde. Het veldwerk is in 1952 gereed gekomen. In de loop van 1953 zullen de interne rapporten van de verschillende eilanden worden uitgebracht. Er zal een samenvattende classificatie worden samengesteld.
- H12. *Tuinbouwcentra op de Zuidhollandse Eilanden*. Een detailkartering van een aantal tuinbouwgebieden in samenwerking met de Tuinbouwvoorlichtingsdienst, aanvankelijk onder leiding van Ir K. van der Meer, thans onder leiding van Ir J. van der Linde. De observering van de groei der tuinbouwgewassen op verschillende bodemtypen zal zo mogelijk in 1953 op bescheiden schaal worden voortgezet. Er is een begin gemaakt met de detailkartering van een deel van het eiland Voorne. Deze zal in 1953 worden voortgezet.
- H20. *De Alblasserwaard*. Een overzichtskartering van ca 25.000 ha onder leiding van Ir J. van der Linde ten behoeve van de intensivering van de landbouw. De opname wordt in 1953 voortgezet.
- H21. *De Polder Groot-Mijdrecht*. Een gedetailleerde overzichtskartering ten behoeve van een eventuele bekleiing onder leiding van Ir J. Bennema. Het veldwerk werd in 1951 afgesloten. Een intern rapport werd in 1952 uitgebracht.
- H23. *De Puttepolder bij Boskoop*. In opdracht van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek werd deze polder gekarteerd onder leiding van Ir J. Bennema. De kartering is inmiddels voltooid.
- HZ13. *Delen van de gemeente Zuidland*. In opdracht van het gemeentebestuur werd ca 50 ha gekarteerd, teneinde de geschiktheid voor de tuinbouw na te gaan. Het onderzoek stond onder leiding van Dr Ir P. Buringh.

K Provincie Zeeland

- K2/8. *Walcheren*. Een gedetailleerde overzichtskartering van het gehele eiland onder leiding van Ir J. Bennema en Ir K. van der Meer. De opname kwam in 1947 gereed. Het rapport is verschenen in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- K3. *Tholen*. Gedetailleerde overzichtskartering van ca 16.800 ha onder leiding van Ir S. F. Kuipers. Het rapport wordt voor publicatie gereed gemaakt.

- K4. *Schouwen-Duiveland*. Gedetailleerde overzichtskartering van ca 18.000 ha onder leiding van Ir S. F. Kuipers. Het rapport wordt samen met dat van K3 gepubliceerd.
- K5. *Het tuinbouwgebied van Haamstede-Renesse*. Een detailopname van ca 1850 ha onder leiding van Ir S. F. Kuipers en Ir P. du Burck. De resultaten zullen tezamen met die van K3 en K4 gepubliceerd worden.
- K6. *De Polder Brede Watering Bewesten Ierseke*. Gedetailleerde overzichtskartering van ca 9000 ha onder leiding van Dr Ir K. van der Meer. Er is een intern rapport samengesteld en uitgebracht.
- K10. *Polder Hoedekenskerke*. Gedetailleerde overzichtskartering onder leiding van Dr Ir K. van der Meer. In de loop van 1953 zal een intern rapport worden uitgebracht.
- K13. *Het Vrije van Sluis*. Gedetailleerde overzichtskartering van ca 30.000 ha onder leiding van Dr Ir K. van der Meer in verband met cultuurtechnische plannen. Het gebied is thans vrijwel geheel gereed. In de loop van 1953 zal een intern rapport worden samengesteld.
- K16. *Enkele percelen in de Wilhelminapolder*. Ten behoeve van een grondverbetering werden 4 percelen in de polder gekarteerd onder leiding van Dr Ir K. van der Meer.
- K18. Oost-Zeeuws Vlaanderen. Na beëindiging van het veldwerk in West-Zeeuws Vlaanderen (zie K13) zal de kartering mogelijk in dit gebied worden voortgezet.

N Provincie Noord-Brabant

- N1. *De Maaskant*. Detailopname van ca 5000 ha en overzichtskartering van ca 9000 ha onder leiding van Ir D. van Diepen. De publicatie is ter perse en zal in de loop van 1953 verschijnen in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- N9. *Delen van de Noordbrabantse Peel*. Een overzichtskartering van ca 15.000 ha onder leiding van Ir D. van Diepen ten behoeve van de intensivering van de landbouw en de ontginning. Er is thans ca 15.000 ha gekarteerd. De kartering zal worden afgerond tot gehele kaartbladen van de Topografische Kaart. Het veldwerk wordt in 1953 voortgezet en voor de twee kaartbladen afgesloten.
- N11. *De Biesbosch*. Kartering in gedetailleerd overzicht van ca 4.500 ha onder leiding van Ir I. S. Zonneveld ten behoeve van de inpolderingsplannen. Eind 1952 werd een voorlopig rapport samengesteld van de verkenning van het gehele gebied. De gedetailleerde overzichtskartering zal in 1953 zowel buitendijks als binnendijks worden voortgezet.

P Provincie Limburg

- P1. *Noord-Limburg (Mook-Bergen)*. Een overzichtskartering van ca 18.000 ha onder leiding van Dr Ir J. Schelling. De opname kwam in 1948 gereed. Het rapport is in 1952 verschenen in de Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen.
- P4. *Gedeelten van de Limburgse Peel (Venray-Horst-Sevenum)*. Een overzichtskartering van ca 15.000 ha onder leiding van Jhr Ir J. E. M. van Nispen tot Pannerden. De opname kwam in 1951 gereed. Aan het rapport wordt gewerkt.

- P9. *Het loessgebied van Zuid-Limburg.* Een detail- en overzichtsofopname van voorlopig ca 7.500 ha begrensd door Beek, Spaubeek, Nuth, Valkenburg, de Geul, de Maas, Beek. De kartering is in de zomer 1951 begonnen onder leiding van Jhr Ir J. E. M. van Nispen tot Pannerden. Er is thans ca 1700 ha gekarteerd in de gemeente Beek, Spaubeek en Nuth. Het werk wordt in 1953 voortgezet.

NL Nederland

Verschillende onderzoeken en karteringsgebieden omvatten meer dan een provincie. Deze objecten zijn thans niet meer onder een provincie gerangschikt, doch worden met ingang van 1 Januari 1953 aangeduid met de volgende nummers:

- NL1. *Voorlopige bodemkaart van Nederland, schaal 1:400.000.* De opnamen werden verricht in de jaren 1948 en 1949. De kaart werd in 1950 uitgegeven als bijlage bij C. H. Edelman, Soils of the Netherlands, en C. H. Edelman, Inleiding tot de bodemkunde van Nederland. Beide uitgaven zijn verschenen bij N.V. Noord-Hollandse Uitgeversmaatschappij, Amsterdam. De kaart is ook los verkrijgbaar.
- NL2. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:200.000.* Ten behoeve van het Landbouwwaterstaatsplan is aan de Stichting voor Bodemkartering opdracht verleend tot het samenstellen van een bodemkaart, schaal 1:200.000. De opname staat onder leiding van een commissie, bestaande uit Ir L. J. Pons, Voorzitter, en Ir J. C. F. M. Haans en Dr Ir J. S. Veenenbos, leden. Er is een voorlopige legenda opgesteld, waarmede enkele proefopnamen zijn verricht. In 1953 zal begonnen worden met de verkenningen in de nog niet gekarteerde gebieden onder leiding van de provinciale karteringsleiders. Het ligt in de bedoeling het werk in ongeveer 3 jaar te voltooien.
- NL3. *Kartering van Nederland op kaartbladen 1:25.000.* Door het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening is aan de Stichting voor Bodemkartering de vervaardiging van een overzichtskartering, schaal 1:25.000 van Nederland officieel opgedragen. Deze kartering zal worden uitgevoerd onder leiding van de provinciale karteringsleiders. De coördinatie van de legenda staat onder leiding van de Legenda-commissie, bestaande uit Ir J. Bennema, Voorzitter, Dr Ir J. Schelling en Dr Ir J. S. Veenenbos, leden.
- NL5. *Afdeling Geografie onder leiding van Mevr. Dr A. W. Edelman-Vlam.* In 1952 werd de ontginningsgeschiedenis van de Bommelerwaard bestudeerd en voor een belangrijk deel in kaart gebracht. Verder werden de perceelsnamen van het Land van Maas en Waal, de Lijmers en de Drie-Dorpenpolder bewerkt en is met de bestudering ervan begonnen. In 1953 zal deze studie worden voortgezet. Hiervoor zal een deel der vragen van de lijsten 3 en 4, rondgezonden door de Commissie voor Naamkunde van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, bewerkt moeten worden. Voor zover de tijd het toelaat, worden bepaalde namen in het Oude Rijngebied bestudeerd. Het verzamelen van perceelsnamen en historisch-geografisch documentatiemateriaal vindt normaal voortgang.
- NL6. *Afdeling Geologie onder leiding van Dr R. D. Crommelin en G. C. Maarleveld (voorheen M9).* De opname van het Pleistoceen werd in 1952

voortgezet op de Utrechtse Heuvelrug en het Gooi. Morphologisch onderzoek werd verricht nabij Speulde in verband met de boskartering. Het mineralogisch onderzoek van het Praeglaaciaal van de Veluwe en Twente werd voortgezet en afgesloten.

Door de afdeling werd deelgenomen aan de Tagung Nordwestdeutscher Geologen te Bremen. Dr Crommelin bezocht het 19e Internationale Geologische Congres in Noord-Afrika.

- NL7. *Het Veengebied in West-Nederland (voorheen H9)*. Deze studie staat onder leiding van Ir J. Bennema. Er werd o.a. gekarteerd in de Prins Alexanderpolder, Bijlmermeer en in de omgeving van Utrecht. Het veldwerk zal in de loop van 1953 worden afgesloten.
- NL8. *Boskartering (voorheen E5)*. In opdracht van het Staatsbosbeheer worden de gronden van de Nederlandse Staatsbossen gekarteerd onder leiding van Dr Ir J. Schelling. Een zeer gedetailleerd onderzoek werd verricht in het Montferland, in de boswachterijen Groesbeek en Doorwerth en op het landgoed de Sijsselt. In Kootwijk is een begin gemaakt met de detailstudie van het stuifzandgebied.
- NL9. *Klei-inventarisatie*. In opdracht van de Ned. Vereniging voor de Baksteenindustrie wordt een inventarisatie gemaakt van de beschikbare klei- en leemvoorraden. Deze opdracht stond onder leiding van Dr Ir P. Buringh en is per 1 November overgenomen door Dr Ir J. S. Veenenbos. In 1952 zijn interne rapporten uitgebracht over de uiterwaarden langs de Rijn en het leemgebied rond Bergen op Zoom. De leemgebieden rond Tilburg en Eindhoven werden gekarteerd. De dagelijkse leiding van de leemkarteringen had G. C. Maarleveld. Een definitief rapport over de klei- en leemvoorraden in Noord-Brabant zal eerst worden uitgebracht na aanvullend onderzoek van de diepere lagen door de Geologische Stichting. In 1953 zal een oriënterende inventarisatie van de beschikbare klei- en leemvoorraden in de rest van Noord-Brabant worden uitgevoerd. Bovendien zal uit de bestaande bodemkaarten van het rivierkleigebied een inventarisatie van de binnendijkse kleivoorraden worden gemaakt.
- NL10. *Oefenterreinen voor tanks*. In opdracht van het Ministerie van Oorlog wordt een aantal militaire oefenterreinen voor tanks gekarteerd met het oog op het gevaar voor bodembeschadiging. De opname geschiedt in samenwerking met het Staatsbosbeheer en staat onder leiding van Dr Ir J. S. Veenenbos.
- NL11. *Rampengebied in Z.W.-Nederland*. Ten behoeve van het dijk- en landbouwherstel is per 1 Februari 1953 een afzonderlijke organisatie opgebouwd om te voldoen aan dringende aanvragen van bestaande bodemkaarten en afgeleide kaarten. Met het centrale overleg is belast Ir L. J. Pons, met het provinciale overleg zijn belast Ir J. van der Linde (provincie Zuid-Holland), Ir J. C. F. M. Haans (provincie Noord-Brabant) en Ir L. A. H. de Smet (provincie Zeeland). Met het redactionele gedeelte zijn belast Ir G. G. L. Steur en Ir P. J. Ente. De normale werkzaamheden van genoemde personen zijn daardoor tijdelijk vertraagd.

Behalve van de genoemde objecten en een aantal kleinere karteringen werd sinds 1948 onder leiding van Ir H. Egberts gewerkt aan het samenstellen van kaarten van Nederland, schaal 1 : 50.000 en groter. Daarop staan

aangegeven waardevolle tuinbouwgronden en terreinen, die voor de tuinbouw van belang worden geacht door hun bijzondere kwaliteiten. Deze kaarten zullen dienen als grondslag voor de voorbereiding van het Tuinbouwvestigingsplan.

De gepubliceerde en nog te verschijnen rapporten van karteringen zijn opgenomen in de *Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen* van de Directie van de Landbouw in de serie *De bodemkartering van Nederland* en worden uitgegeven door het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf te 's-Gravenhage. Deze uitgaven kunnen via de postkantoren besteld worden.

De publicaties omvatten in het algemeen:

- a. een algemene beschrijving van de bodemgesteldheid van het betrokken gebied;
- b. een beschrijving van de onderscheiden bodemeenheden;
- c. een beschrijving van de bodemkaarten;
- d. een beschouwing over de landbouwkundige waardering van de bodemeenheden;
- e. verschillende hoofdstukken, gewijd aan bijzondere bodemkundige eigenschappen, de geologie, waterhuishouding, landbouwkundige ontwikkeling, enz.

Bij de teksten worden een bodemkaart en dikwijls ook andere kaarten, die in kleuren zijn gedrukt, gevoegd. De tekst wordt verduidelijkt met vele tekeningen, luchtfoto's en grafieken.

Voor een opgave van de reeds verschenen rapporten en de rapporten, die in 1953 zullen verschijnen, alsmede de overige publicaties van de Stichting moge worden verwezen naar blz. 249. Een overzicht van de publicaties, die niet in Boor en Spade werden herdrukt, wordt telkens in Boor en Spade opgenomen. De lijst is in dit deel afgedrukt op blz. 242.

Uit het bovenstaande blijkt reeds, dat niet alle rapporten en kaarten in druk verschijnen. Het is de bedoeling over enkele jaren over te gaan tot een systematische uitgave van de bodemkaart van Nederland op kaartbladen van de Topografische Kaart. Daarvoor worden thans voorbereidingen getroffen, die o.a. bestaan in het afronden van bepaalde karteringen tot volledige kaartbladen. Daarnaast blijft er in het werkprogramma ruimte voor de opname van bepaalde gebieden, waar men een bodemkundig onderzoek noodzakelijk acht. Opdrachten daartoe zullen gegeven kunnen worden door het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en andere Departementen en door Provincies, Gemeenten, Veilingbesturen, e.d.

Ten behoeve van de Rijksland- en tuinbouwvoorlichtingsdiensten en het Land- en Tuinbouwonderwijs in Nederland worden de bodemkaarten van alle objecten ambtshalve ter beschikking gesteld aan de betrokken Rijksconsulenten en de inrichtingen voor Land- en Tuinbouwonderwijs. Bij deze vermenigvuldiging van ingekleurde kaarten wordt de Stichting voor Bodemkartering bijgestaan door het Bureau van de Hoofdingenieur van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, de Cultuurtechnische Dienst, de Ned. Heide Maatschappij en enkele Provinciale organen. Door deze samenwerking was het mogelijk gedurende 1951/'52 de resultaten van 36 karteringsobjecten aan de belanghebbenden ter hand te stellen, totaal omvattende 513 kaarten.

In het verslagjaar werden bovendien de resultaten van een 30-tal nieuwe objecten verspreid, totaal omvattende 514 kaarten.

Summary

This is a list of the surveys which were started or finished during 1952 and those planned for 1953 (the most important surveys are indicated on fig. 1).

A list of the publications of the Soil Survey Institute is given on page 249. All the books in the series „De bodemkartering van Nederland” and the articles in Boor en Spade have ample summaries in English.